

Till

Region Stockholm

Inspel och förslag till Region Stockholm i samband med Regionalt dialogmöte -
Coronas effekter på kulturella och kreativa näringar den 27 mars.

Till: Christina Larsson, christina.larsson@sll.se

Konstnärernas Riksorganisations förslag till åtgärder för bild- och formkonstnärer med anledning av Covid-19

Lägesrapport

Bild- och formkonstnärer drabbas hårt då konstinstitutioner och andra utställningsplatser stängs, olika evenemang och uppdrag ställs in eller skjuts på framtiden p.g.a. Covid-19.

Uteblivna utställningar innebär ett inkomstbortfall för bild- och formkonstnären som då inte får utställnings- och medverkansersättning och dessutom förlorar möjligheten till försäljning. Bild- och formkonstnärer som planerat delta i internationella konst- och designevenemang påverkas då dessa ställs in och stora investeringar i tid och pengar går upp i rök samtidigt som möjligheterna till intäkter och kommande uppdrag försvinner.

T.ex. har Designveckan i Milano, Art Basel i Hongkong samt det största internationella och årligen återkommande eventet för smyckekonstnärer SCHMUCK och även München Jewelry week ställts in.

De för många svenska bild- och formkonstnärer inkomstbringande vårutställningarna och konstrundorna runt om i landet, vilka inbringar stora delar av årsinkomsterna, ställs in.

Vidare ställs föreläsningar, konsultuppdrag och konstpedagogiska aktiviteter in, vilket innebär att en betydande del av många bild- och formkonstnärers inkomster försvinner.

Tyvärr finns också exempel på att uppdrag avbryts även om dess genomförande inte på sikt är direkt påverkat av den krissituation och de åtgärder Covid-19 medfört. Särskilt allvarligt är det avseende omfattande projekt såsom t.ex. fleråriga gestaltungsuppdrag, där bild- och formkonstnären ofta fokuserat på det uppdraget och inte under överskådlig tid kommer att hitta andra intäktskällor.

Konstområdets arrangörer drabbas, och här är de mindre, självorganiserade, konst- och konsthantverkskooperativen extra utsatta. Men även gallerier som till största delen be-

står av enskilda firmor, enmans- och fåmansbolag. Det blir också inkomstbortfall för utställningsarrangörer i form av entréavgifter och minskad provision p.g.a. minskad försäljning.

Det har visat sig att också mer omfattande gestaltningsuppdrag, en mycket viktig inkomstkälla för många konstnärer, skjuts upp, ställs in eller avbryts. Det gör att längre uppdrag, med en viktig och säker inkomstkälla försvinner över en dag.

I en snabbenkät som vi skickat ut och som nu pågår, riktad till bild- och formkonstnärer, bekräftas bilden av att en stor del bedriver sin verksamhet i enskild firma (ca 85%) och endast ca 30% är med i A-kassan. Detta gör dem extra sårbara ekonomiskt. Varje krona räknas.

Förslag

Inledningsvis vill Konstnärernas Riksorganisation tillstyrka KLYS förslag till åtgärder inlämnade till kulturminister Amanda Lind och arbetsmarknadsminister Eva Nordmark den 18 mars 2020 med rubriken KLYS FÖRSLAG TILL KRISPAKET FÖR KULTUREN

Konstnärernas Riksorganisation kompletterar här med ytterligare förslag som särskilt rör regionerna:

Öka/säkerställ intäkter

Angående utställningsersättning:

Alla konstinstitutioner och övriga arrangörer och uppdragsgivare inom bild- och formområdet ska fullfölja sina överenskommelser och utbetala ersättningar och arvoden till bild- och formkonstnärerna även om uppdrag ställs in eller skjuts på framtiden.

Vi uppmanar även till utbetalning av förskottsarvoden då uppdrag skjuts på framtiden och att se över möjligheten att tidigarelägga beställningar och därmed kunna lämna förskottsbetalning.

De arrangörer som får bidrag genom Kulturrådet ska även omfattas av detta.

Avtalet för medverkans- och utställningsersättning (MU-avtalet), som reglerar ersättningar till konstnärer när de ställer ut, är bindande för statliga institutioner och de som anslutit sig till MU-avtalets villkor, men principerna bör vara vägledande för alla arrangörer med offentlig finansiering.

Det är av största vikt att MU-avtalet även tillämpas regionalt och lokalt. Trots att många utställningar nu ställs in är det nu också extra viktigt tillfälle att säkerställa att regionen/kommunen tillämpar MU-avtalet när man bjuder in konstnärer att ställa ut även i framtiden.

Vi vill också särskilt påpeka att MU-avtalet också gäller vid digitala utställningar.

Det är dessutom av största vikt att utställningsersättning som ej kan realiseras med anledning av Covid-19 snarast bör hitta alternativa former för att kunna utbetalas utan fördröjning till bild- och formkonstnärer i verksamheten.

Tidigarelägga planerade inköp av konst

Vi uppmanar till att tidigarelägga planerade inköp av konst på både statlig, regional och kommunal nivå. Vi är i början på året och många har kvar medel i sina inköpsbudgetar. För att lindra de akuta effekterna av krisen uppmanar vi till inköp av konst under dessa kritiska månader.

Utöka budget för inköp av konst

Konstrådet har precis meddelat att de signerat 2,7 miljoner kronor till sina konsulter att köpa in konst för. Det är bra men det räcker inte långt. Budget för inköp av konst måste utökas betydligt och även inkludera fler offentliga konstinstitutioner/myndigheter att kunna göra nyförvärv till sina samlingar.

Budget för inköp av konst måste genast utökas, även på regional och kommunal nivå.

Ett lysande exempel är Borgholms kommun med 10 000 invånare som ökar sin inköpsbudget av konst med 250%.

I Norge har medel tillskjutits till Nationalmuseum för denna stimulerande åtgärd. Nasjonalmuseet ökar inköpsbudgeten från 16 till 30 miljoner kronor 2020 För mer info vänligen se: <https://subjekt.no/2020/03/17/nasjonalmuseet-dobler-innkjopsbudsjettet-for-a-hjelpe-kunstnere-gjennom-koronakrisen/>

Omstrukturera bidrag och ge låtnader

Staten, regionerna och kommunerna bör se över sina redan budgeterade bidrag för att om möjligt tidigarelägga utlysningar som planerats till hösten eller omstrukturera bidrag som i dagsläget blivit inaktuella, t ex resebidrag, residens, till att kunna användas

på annat sätt. Och att offentlig bidragsgivare visar förståelse för ändrade premisser för Covid -19 vad avser redan beviljade bidrag och avstår från krav på återbetalning.

Föreläsningar/Undervisning

Många konstnärer inom bild och form undervisar, håller föreläsningar och/eller arbetar som studiecirkelledare på Studieförbund, konstskolor och liknande och det är en viktig inkomst.

Överenskommelserna är ofta av tillfällig eller tidsbegränsad karaktär. Även här måste uppdragsgivarna fullfölja sina överenskommelser och betala ersättning till bild- och formkonstnärerna. Det är alldeles för lätt att ställa in och låta bild-och formkonstnärerna ta hela kostnaden.

Dra ner på kostnader

Hyresnedsättning

Kostnad för ateljén är en akut fråga för många konstnärer.

Säkerställ att regionalt och kommunalt stöd till hyreskostnader omfattar också ateljéer och andra produktionsplatser nödvändiga i den konstnärliga verksamheten, och att i förekommande fall ge hyresfritt eller hyresreduktion till ateljéer och produktionsplatser.

Stimulera efterfrågan på konst

Nybeställningar av verk

Statens konstråd, Nationalmuseum, Moderna Museet samt olika regionala och kommunala institutioner skulle kunna göra nybeställningar av verk för att gynna bild- och formkonstnärer.

Stimulera 1%-regeln och säkerställ inköp av gestaltungsuppdrag

Bild- och formkonstnärerna drabbas hårt av åtgärderna för att förhindra smittspridningen av Covid-19. Därför är det av yttersta vikt att stimulera ekonomin och efterfrågan på konst och konstnärlig gestaltning med satsningar och lösningar på både kort och lång sikt.

På både statlig, regional och kommunal nivå ligger 1%-regeln redan beslutad på många håll, det ger många bild- och formkonstnärer möjlighet att arbeta med större projekt som tryggar deras ekonomi för en viss tid.

Region Stockholm är redan i dag en stor beställare av gestaltningsuppdrag inte minst på grund av de gestaltningsuppdrag som skapas i samband byggnation inom vård och omsorg och större infrastrukturprojekt inom kollektivtrafik och transportsystem, och är på så sätt en viktig uppdragsgivare för konstnärer i regionen. Vi föreslår att regionen ser över möjligheten att inte bara säkerställa att 1%-regeln tillämpas fullt ut – utan också under en tid avsätter 2% av kostnaden för ny-, om- och tillbyggnation till gestaltningsuppdrag.

Vi har framfört våra önskemål att regeringen ger tydliga signaler att gestaltningsuppdrag (finansierade via 1%-regeln) ska utgöra en obligatorisk del av ett byggprojekt. Detta skulle ge bild- och formkonstnärerna fler långsiktiga och stabila uppdrag som även kan kompensera för de inkomstbortfall som Coronapandemin orsakat. För det fall sådan byggnation som utgör underlag för 1% regeln drastiskt sjunker eller avstannar, bör regeringen skapa en garanti för att offentligfinansierade gestaltningsuppdrag ändå stimuleras och efterfrågas. Här får annars 1%-regeln anknytning till byggandet en olycklig direkt effekt också för konstnärskåren.

Konstnärernas Riksorganisation samlar 3 300 av Sveriges professionella bild- och formkonstnärer och arbetar för att förbättra villkoren för konstfältet som helhet. Vi uppskattar att Region Stockholm lyssnar på just kulturområdets medlemsorganisationer, som ju är de som har bäst samlad kunskap om villkoren för de enskilda utövarna. Vi vill med dessa förslag till åtgärder framhålla att vi ser de samlade förslag som vi inom KLYS-kollektivet presenterat sedan tidigare som mycket viktiga för våra grupper. Med dessa extra punkter för branschspecifika åtgärder vill vi säkerställa att bild- och formkonstnärernas både akuta och mer långsiktiga problem finns med på agendan i de svåra tider vi befinner oss i.

Stockholm 2020-04-02

För Konstnärernas Riksorganisation Stockholms län

Jon Brunberg, Ordförande Konstnärernas Riksorganisation Stockholms län

Sara Edström, Ordförande Konstnärernas Riksorganisation

Eva Månsson, verksamhetschef

Konstnärernas Riksorganisation

Växel: 08 54 54 20 80

Adress: Hornsgatan 103, 9 tr, 117 28 Stockholm

E-post: stockholm@kro.se